

Vidskär 1 (Parainen) MVID#2284

Vidskärin hylky vaikuttaa olleen ehkä noin 15 m pitkä, havupuusta rakennettu limisaumainen purjealus, joka on utopessaan ollut painolastissa. Aluksesta nostettu esineistö on ajoitettu 1300-1600-luvulle ja alustava radiohiiliajoitus 1300-luvulle. Aluksen jäänteet ovat kahdessa osassa: painolastikivikasan alla noin 11-12 m. syvyydessä sekä irrallisina lankkuina ja mm. ankkuripeli noin 25 m. syvyydessä.

Sijainti (WGS84) ja viimeisen tarkastuksen päiväys: Lat: 59° 54.8640' N, Lon: 21° 27.7191' E // 5. heinäkuuta 2024

Syvyys & pituus & suunta: 11-25 m, noin 16m, kolisuunta noin 100°/280°

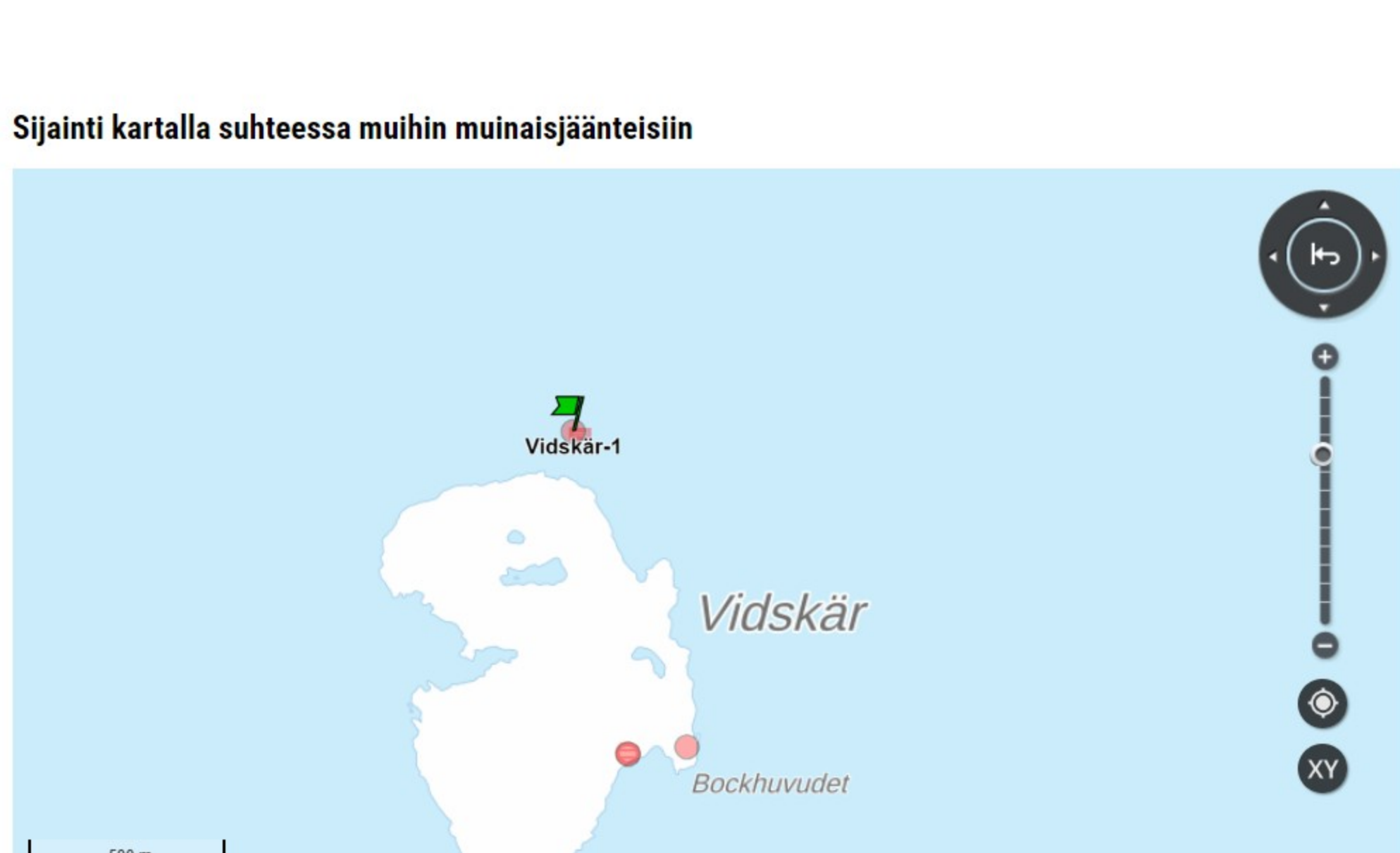
Tutkimusryhmä ja raportit: Topi Sellman ja Markku Luoto

Tutkimusaineisto: https://masdownload.mikrojebe.fi/kohteet/2284_Vidskaer-1/

Linkki Muinaisjännösrekisteriin: https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=228...

Linkki tähän sivuun: <https://www.mas.fi/fi/julkaisut/hylkykohteet-merialue/vidskar-1-parainen-mvid228...>

Sijainti kartalla suhteessa muihin muinaisjäänteisiin

Suoritetut tutkimustoimenpiteet

Tutkimuksen tarkoitus oli Suomen meriarkeologisen seuran keräämän Itämeren hylkyjen 3D-ontologian täydentäminen. Hylky paikannettiin GPS:n ja Kyppi.fi-palvelun koordinaattien avulla, jotka osuivat suoraan hyllyn matalampaan osaan. Hylkyalueen aluerajaus kattaa hyvin myös syvemmän osan rakennosia. Hylkyaluetta tutkittiin viistokaikuluotaamalla sekä sukeltamalla ja vain kajoamattomin menetelmin näkyvyyden ollessa erinomainen. Hylkyä kuvattiin 4k videolla (Topi Sellman) ja 4k & FHD stereovideolla (Markku Luoto). Kuvaus suoritettiin rakennosien ja artefaktien kohdilla alle metrin etäisyydeltä, mikä tarkoittaa, että kuvan erottelevyky on parempi kuin ihmissilmän vastaavalla etäisyydeltä. Osat yhdistävää pohjaa kuvattiin 2-3m. etäisyydeltä. Painolastikasan koillispuolella olevasta isommasta rakennosasta (annotaatio #9) otettiin pieni vuolunäyte radiohiiliajoitusta varten, jonka tulokset näkyvät oikeassa kuvassa. Lisäksi havainnointiin yleisesti puumateriaalin laatua ja rakennosien kiinnitysmenetelmiä. Koko hylkyalueesta tehtiin 3D-malli, jossa on yhteensä 10 091 kuvaa ja joista muodostetussa 3D-mallissa on yli 30 miljoonaa monikulmiota, kooltaan noin 11,8 GB. Sketchfabiin ladattu versio jouduttiin pienentämään noin neljänneksen täydestä tarkkuudesta. Tällä sivulla olevat kuvat on poimittu Luodon ja Sellmanin kuvaamasta 4k materiaalista. Kaikki lähdemateriaali ja tulokset löytyvät yllä annetusta "tutkimusaineisto"-linkistä.

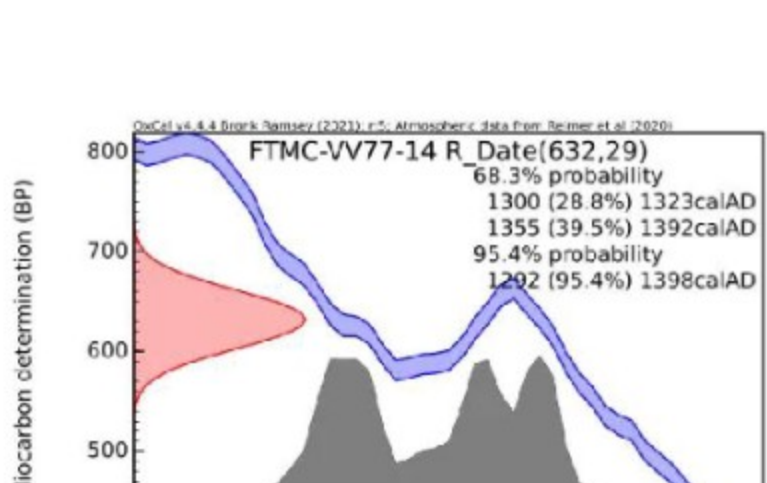

Fig. 14. Radiocarbon date 632±29BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

Kohteen kuvaus

Pohjan syvyys on matalimmassa osassa noin 11-12 m. ja syvimmät jäänteet löytyivät noin 25 m. syvyydestä. Hylky on pahoin hajonnut ja sen ainoat säilyneet kokonaisuudet lienevät painolastikivien alla. Painolastikasa on lähes itä-länsi suuntainen, mutta siitä ei erotu mitään, minkä perusteella voisi päätellä kumpi pää on keula ja kumpi perä. Painolastikivien välistä pilkistää muutamia kaarien päitä sekä lankkuja. Painolastin alta on havaittavissa pussia rakennosia noin 15 m. matkalta. Hajallaan olevista rakennosista voidaan varmasti tunnistaa vain ankkuripeli (annotaatio #5) ja pohjatukki (annotaatio #6) sekä mahdollisesti keula/perävantaan pala (annotaatio #7), pumpun putken puolikas tai siitä lähtevä vesikouru (annotaatio #13) ja keulavantaan pala (annotaatio #14). Ainoa näkyvässä oleva artefakti on ilmeisesti metallinen (pronssinen?) pata (annotaatio #11). Painolastikasan koillispuolella olevasta isommasta rakennosasta (annotaatio #9) otettu vuolunäyte vaikuttaa havupuuiselta, vuolujäljen ollessa vaalea.

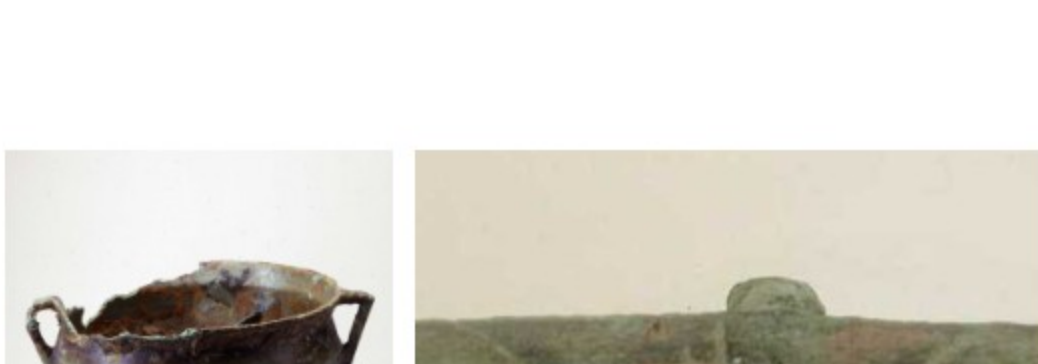
Aiemmat tutkimukset

Hylky löytyi irtolöytöjen (kaksi pronssista kolmijalkapataa, SMM62003: 1 ja 2) nostopaikkaa tarkistettaessa vuonna 2003 (raportti). Kohteella tehtiin lähinnä pintapöimintään verrattavissa oleva koekaisuus vuonna 2007 (raportti), jolloin löytyi myös pronssinen kannu (SMM82007). Hylkykohteesta nostetut esineet löytyivät Finnassa em. tunnuksilla:

- SMM62003:1
- SMM62003:2
- SMM82007:1

Mielenkiintoista on, että ehjemmän padan (SMM62003:1) sisäraunasta löytyy samanlainen valumerkki, kuin vielä hylkykohteesta olevasta padasta. Tuossa toisessakin jo nostetussa padassa (SMM62003:2) löytyy samasta paikasta fragmentti, joka viittaa siinä olleeseen samanlaiseen merkkiin. Tästä voitaneen päätellä, että kaikki kolme pataa on valettu samassa paikassa.

Alustava tulkinta

Alustava tulkintamme on, että kyseessä on vanhan limisaumaisen purjealuksen hylky. Puuaineksen erodoitumisen ja rautaosien täydellisen korrodoitumisen perusteella on hyvin todennäköistä, että hylky on ollut utoponnaena yli 100 vuotta eli kyseessä on kiinteä muinaisjääne. Lisäksi, kuten viereisestä AMS-ajoituksen tulkinasta voi havaita, alustava ja poissulkeva AMS-radiohiiliajoitus sijoittaa hyllyn puumateriaalin vahvasti (yli 90% todennäköisyydellä) 1300-luvulle - mahdollisesti jopa sen alkupuolelle. Materiaalin tulkinta on vielä kesken, mutta hyllyn varsin ehjältä vaikuttava köliinjä lienee noin 15 m pitkä. Tosin sen ollessa hiekkapohjaan hautautuneena, kyseessä on vain karkea arvio. Painolastikivien välistä pilkistävien kaarien perusteella ei voi juurikaan tehdä valistunutta arviota aluksen tyypistä, mutta alarinteestä löytynyt portaittainen pohjatukki viittaa limisaumaiseen alukseen. Vuolunäyte ja vaalea vuolujälki viittaavat havupuusta valmistettuun alukseen. Ankkuripelin koko viittaa pienempään alukseen ja tuo mieleen alustavasti 1400-luvun lopulle ajoitetun Jussarö-VI hyllyn vastaavan. Alarinteestä löytyy niin ikään lankun kappale, joka on yli 60cm leveä. Havupuumateriaali ja limisaumainen rakennustekniikka viittaa mielestämme pohjoisen Itämeren laivanrakennusperinteeseen, mutta tämä alustava tulkinta saattaa muuttua, kun aluksen puumateriaalista saadaan jatkotutkimuksissa näytteitä luonnontieteellisiä alkuperäanalyysejä varten.

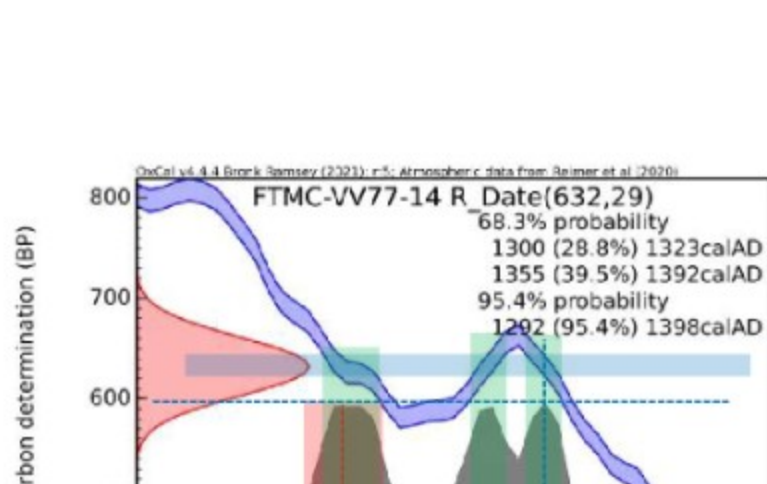
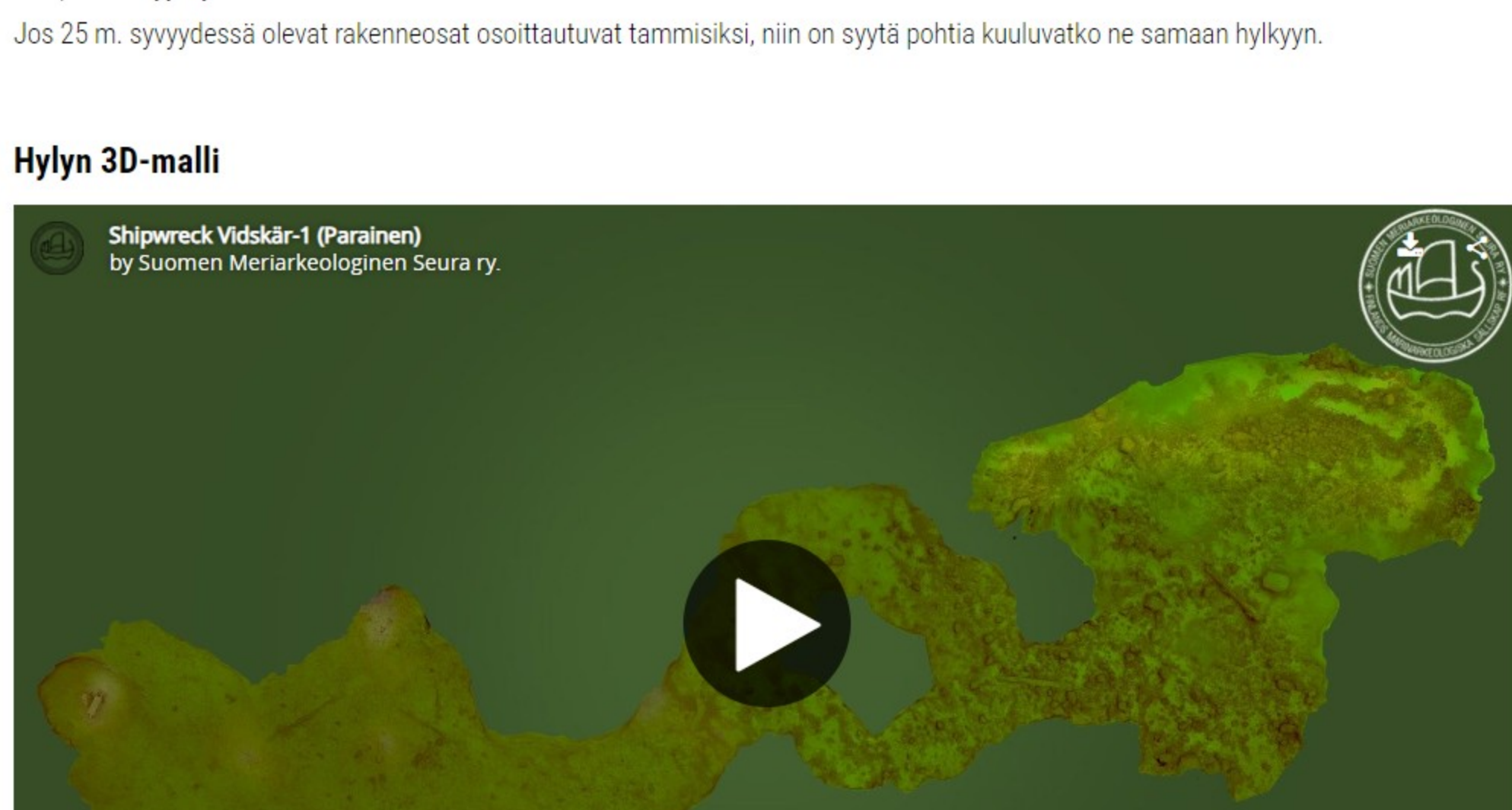

Fig. 14. Radiocarbon date 632±29BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

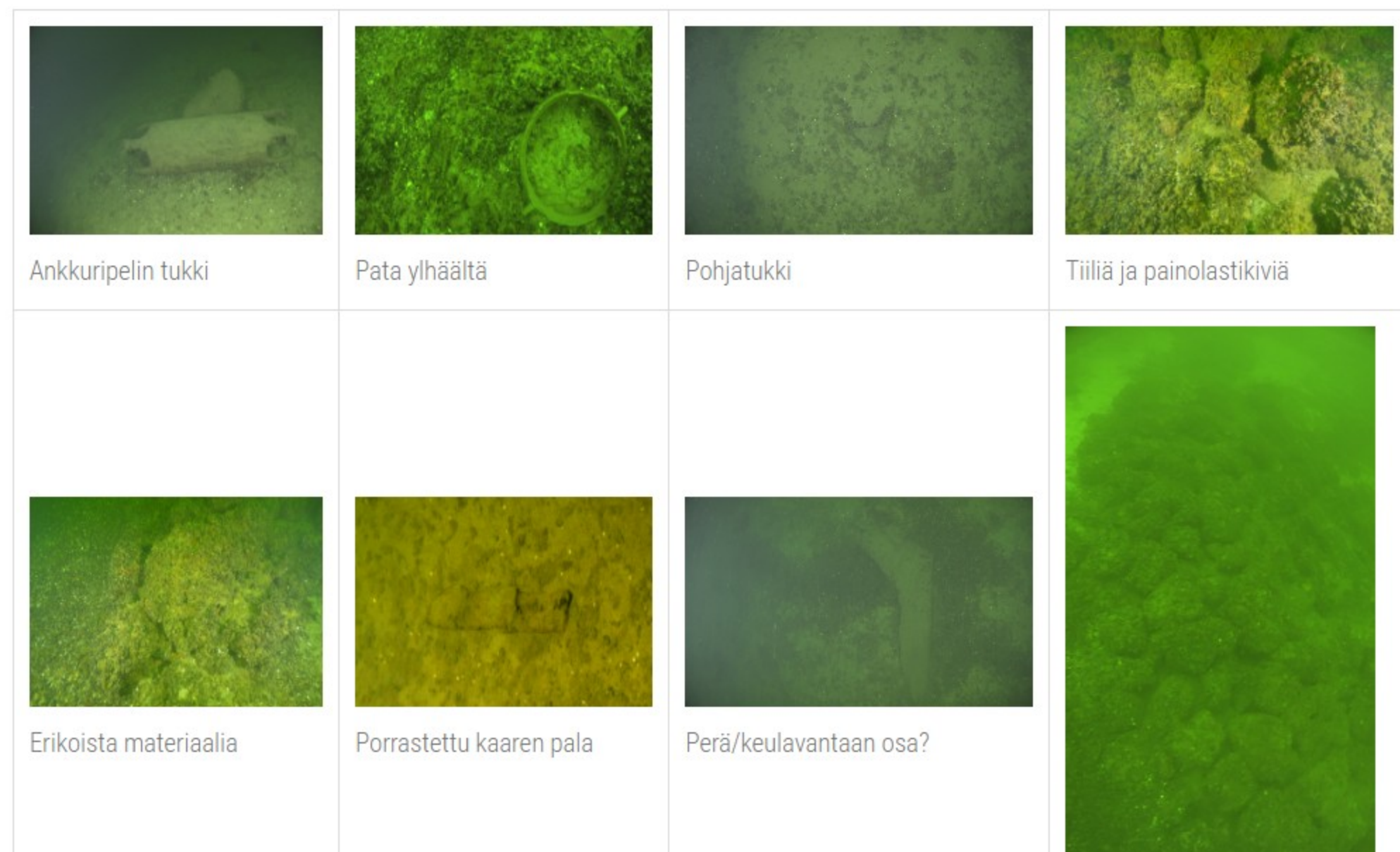
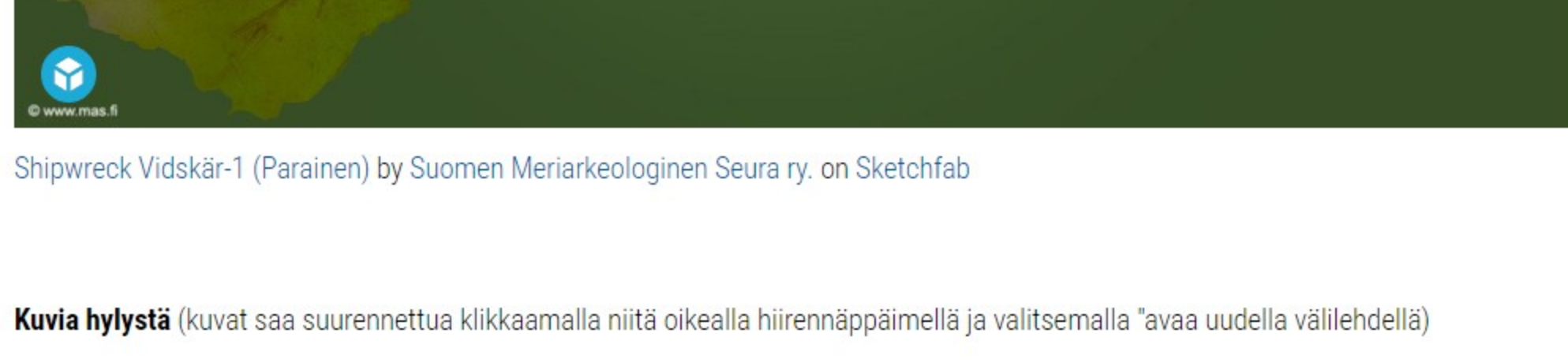
Jos 25 m. syvyydessä olevat rakennososat osoittautuvat tammisiksi, niin on syytä pohtia kuuluvatko ne samaan hylkyyn.

Hyllyn 3D-malli

Shipwreck Vidskär-1 (Parainen) by Suomen Meriarkeologinen Seura ry. on Sketchfab

Kuvia hyllystä (kuvat saa suurennettua klikkaamalla niillä oikealla hiirennäppäimellä ja valitsemalla "avaa uudella välilehdellä")

Viimeisin muokaus 20.8.2024

Sivun historia PDF-tiedostoina:

- 08-08-2024 versio

- 15-08-2024 versio

- 20-08-2024 versio

- 22-08-2024 versio

- 31-10-2024 versio